

DOI:10.35774/app2022.01.063
УДК 343.535.1

Олександра Олійничук,

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри безпеки та правоохоронної
діяльності
Західноукраїнського національного
університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9359-7560>

Ольга Ронська,

кандидат економічних наук,
доцент кафедри безпеки та правоохоронної
діяльності
Західноукраїнського національного
університету
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-9856-3105>

ПРОТИПРАВНІ ДІЇ У СФЕРІ БАНКРУТСТВА: КОНЦЕПТУАЛЬНІ ТА ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

Окреслено деструктивний вплив банкрутства з корисливих мотивів на економіку країни. Розглянуто порушення вимог у сфері банкрутства: «фіктивне банкрутство», «приховування банкрутства», «умисне доведення до банкрутства». Здійснено порівняння змісту визначень їхніх понять та розмежування за певними критеріями. Акцентовано увагу на складнощях притягнення до кримінальної відповідальності за доведення до банкрутства. На основі наведених аргументів обґрунтовано висновок про доцільність декриміналізації такого виду протиправного діяння.

Ключові слова: банкрутство, фіктивне банкрутство, приховування банкрутства, доведення до банкрутства.

Олійничук А., Ронская О.

Противоправные действия в сфере банкротства: концептуальные и сравнительно-правовые аспекты

В данной статье очерчено деструктивное влияние банкротства по корыстным мотивам на экономику страны. Рассмотрены нарушения требований в сфере банкротства: «фиктивное банкротство», «сокрытие банкротства», «преднамеренное доведение до банкротства». Произведено сравнение содержания определенных их понятий и разграничение по ряду критериев. Акцентировано внимание на сложностях привлечения к уголовной ответственности за доведение до банкротства. На основе приведенных аргументов обоснован вывод о целесообразности декриминализации данного вида противоправного деяния.

Ключевые слова: банкротство, фиктивное банкротство, сокрытие банкротства, доведение до банкротства.

Oliynychuk O., Ronska O.

Illegal actions in the field of bankruptcy: conceptual and comparative law aspects

The article is devoted to the issues of illegal actions in bankruptcy.

The aim of the article is to study the conceptual and comparative law aspects of illegal actions in the field of bankruptcy.

This article outlines the destructive impact of bankruptcy for selfish motives on the economy. Deliberately bankrupting a business entity is contrary to market laws, worsens the business climate in the country, and undermines investor confidence. Such situations often do not have local consequences, but can have a negative impact on the economy of the industry and / or region and the country as a whole.

Violations of bankruptcy requirements are considered, namely: “fictitious bankruptcy”, “concealment of bankruptcy”, “making bankrupt”. A comparison of the content of definitions of their concepts and differentiation by a number of criteria. It is concluded that all concepts refer to acts of illegal nature in bankruptcy proceedings, which are a deviation from good economic practice; in all types of illegal actions related to bankruptcy, there is emphasis on “great

© Олександра Олійничук, Ольга Ронська, 2022

material damage” to creditors or the state; “fictitious bankruptcy” and “making bankrupt” are somewhat opposed in their content to “concealment of bankruptcy”; “fictitious bankruptcy” and “concealment of bankruptcy” in accordance with current legislation are administrative offenses, while “making bankrupt” is a criminal offense; in all three cases, a fine is provided, and in the event of making bankrupt, the penalty is accompanied by deprivation of the right to hold certain positions or engage in certain activities for up to three years.

It is reasonably stated that there are significant difficulties in proving the fact of making bankrupt of a business entity. The data of the Unified State Register of Judgments in this category of cases were studied and it was established that during the period from 01.01.2012 to 01.01.2022 no verdict was passed. The conclusion is made about the expediency of decriminalization of making bankrupt and transfer of this offense to the administrative legal and economic legal planes.

Keywords: *bankruptcy, fictitious bankruptcy, concealment of bankruptcy, making bankrupt.*

Постановка проблеми. Кризові явища в економіці, спричинені зокрема пандемією COVID-19, виступають потужним генератором загроз економічній безпеці підприємств, а відтак чимало з них втрачають здатність конкурувати, розвиватися, забезпечувати власну платоспроможність, задовольняти вимоги кредиторів та банкрутують. Банкрутство суб’єктів господарювання є свідченням неспроможності їхнього подальшого функціонування та водночас виступає своєрідним механізмом очищення ринку.

Впродовж останніх років про банкрутство почали оголошувати всевітньо відомі бренди. Так, британський ритейлер Arcadia Group, у складі якого є бренди Topman, TopShop, Burton, Dorothy Perkins, Miss Selfridge, Wallis, Evans і Outfit, оголосив про банкрутство, що можна визнати одним із найбільш потужних обвалів роздрібною торгівлі у Сполученому Королівстві з початку пандемії. Також один зі світових лідерів із оренди автомобілів Hertz Global Holdings Inc. у травні 2020 року оголосив про початок процедури банкрутства. Фінансові труднощі компанії були спричинені суттєвим зниженням попиту на її послуги під час пандемії [14]. Щодо значної кількості відомих українських компаній також було порушено справу про банкрутство, зокрема відкрито провадження у справі про банкрутство компанії «Пакко холдинг», яка керувала мережею магазинів «Пакко» та «Вопак», ТОВ «Курганський бройлер» (потужного виробника м’яса птиці на сході України), Одеського олійноекстракційного заводу, який займається виробництвом масел та жирів та ін. [1].

Водночас процедуру банкрутства можна використовувати також з корисливими мотивами з порушенням законодавства та принципів добросовісності господарської діяльності. Суб’єктивний чинник банкрутства має деструктивний вплив на розвиток економіки, адже руйнує концептуальні засади підприємництва – отримання прибутку у результаті взаємовигідних партнерських відносин між учасниками фінансово-господарських операцій, які при цьому виступають у ролях боржника та кредитора. Навмисне доведення суб’єкта господарювання до банкрутства суперечить ринковим законам, погіршує бізнес-клімат у країні, підриває довіру інвесторів. Такі ситуації часто зумовлюють не локальні наслідки, а можуть негативно позначитися на економіці галузі чи/та регіону і загалом країни. Відтак дослідження різних спектрів банкрутства має актуальне значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Тема банкрутства відображена в економічному та юридичному контекстах. Так, Р. Б. Поляков дослідив становлення конкурсного процесу (процедури банкрутства) та його розвиток у 1990-х роках у незалежній Україні [16] та разом з В. В. Радзивілюк розглянув проблеми застосування господарсько-процесуальних норм у процедурі банкрутства (неплатоспроможності) [17]. В. В. Кудрявцева, Ж. П. Бернацька розглянули Кодекс України з процедур банкрутства крізь призму антикорупційного реформування системи неплатоспроможності [11]. А. Д. Марушев розглянув особливості визначення способів вчинення злочинів з доведення до банкрутства [12]. С. В. Черкашин надав кримінально-правову характеристику доведення до банкрутства [19]. О. В. Кришевич, І. О. Рощина розглянули розмежування доведення до банкрутства та шахрайства [10]. У ракурсі цього дослідження перебуває сукупність порушень вимог у сфері банкрутства суб’єктів господарської діяльності.

Мета статті полягає у дослідженні концептуальних та порівняльно-правових аспектів протиправних дій у сфері банкрутства.

Виклад основного матеріалу дослідження. У Кодексі України з процедур банкрутства від 18.10.2018 р. визначено, що: «банкрутство – визнана господарським судом неспроможність боржника відновити свою платоспроможність за допомогою процедури санації та реструктуризації і погасити встановлені у порядку, визначеному цим Кодексом, грошові вимоги кредиторів інакше, ніж через застосування ліквідаційної процедури» [7]. Дещо вужче тлумачення банкрутства з огляду на відсутність згадок про про-

цедури санації та реструктуризації, але, фактично, аналогічне за змістом, подане в Господарському кодексі України (ГКУ) (ч. 2 ст. 209) [2].

Справи про банкрутство розглядають господарські суди у порядку, передбаченому Господарським процесуальним кодексом України (ГПКУ) від 06.11.1991 р. №1798-ХІІ з урахуванням особливостей, встановлених Кодексом України з процедур банкрутства. Ст. 247 ГПКУ визначає, що справи про банкрутство не можуть бути розглянуті у порядку спрощеного позовного провадження [3]. Водночас ГКУ (ст. 209) закріплює, що: «суб'єктом банкрутства (банкрутом) може бути лише суб'єкт підприємницької діяльності. Не можуть бути визнані банкрутом казенні підприємства» [2]. Ст. 215 ГКУ встановлює відповідальність за порушення законодавства про банкрутство. Так, зокрема, вказано, що: «У випадках, передбачених законом, суб'єкт підприємництва – боржник, його засновники (учасники), власник майна, а також інші особи несуть юридичну відповідальність за порушення вимог законодавства про банкрутство, зокрема фіктивне банкрутство, приховування банкрутства або умисне доведення до банкрутства» [2].

Отже, чинне законодавство до порушень вимог у сфері банкрутства відносить: «фіктивне банкрутство», «приховування банкрутства», «умисне доведення до банкрутства». Порівняння змісту визначень цих понять, поданих в ГКУ та Методичних рекомендаціях щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства (далі – Методичні рекомендації) [13], а також відповідних положень Кодексу України про адміністративні правопорушення (КУАП) [8] і Кримінального кодексу України (ККУ) [9] дає змогу зробити такі висновки:

1) всі поняття позначають дії неправомірного характеру у процедурах, пов'язаних із банкрутством, які є відхиленням від добросовісної господарської практики. Очевидно, що вони скеровані протиправним умислом зацікавленої (зацікавлених) особи (осіб). Керуючись корисливим мотивом, суб'єкти цих правопорушень вчиняють діяння, спрямовані на досягнення певних сприятливих для себе наслідків, які водночас суперечать концептуальним засадам підприємництва;

2) у всіх видах неправомірних дій, пов'язаних з банкрутством, акцентується увага на «великій матеріальній шкоді» кредиторам або державі. Відтак, саме розмір шкоди є ключовою кваліфікуючою ознакою. У примітці до ст. 166-17 «Фіктивне банкрутство» КУАП вказано, що: «матеріальна шкода вважається великою, якщо вона у п'ятсот і більше разів перевищує неоподатковуваний мінімум доходів громадян» [8]. Аналогічне визначення міститься і в примітці ст. 219 ККУ «Доведення до банкрутства» [9]. Виходячи з положення Податкового кодексу України (ПКУ), що неоподатковуваний мінімум доходів громадян (НМДГ), вказаний в диспозиції норм для настання адміністративної і кримінальної відповідальності, встановлюється на рівні податкової соціальної пільги – 1/2 прожиткового мінімуму для працездатних осіб станом на 1 січня поточного року [15], що на 01.01.2022 р. становив 1240,50 грн., то «велика матеріальна шкода» в грошовому вимірнику на цю дату еквівалентна 620250 грн. і більше;

3) «фіктивне банкрутство» та «умисне доведення до банкрутства» за своїм змістом дещо протиставлені «приховуванню банкрутства». Обґрунтуванням є наявність відмінного мотиву: якщо фіктивне банкрутство та умисне доведення до банкрутства вчиняються здебільшого з метою невиконання зобов'язань перед кредиторами та державою, то приховування банкрутства має на меті укриття факту стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарювання;

4) «фіктивне банкрутство» та «приховування банкрутства» відповідно до чинного законодавства становлять склад адміністративних правопорушень, передбачених ст. 166-17 «Фіктивне банкрутство» та ст. 164-15 «Приховування стійкої фінансової неспроможності» КУАП, тоді як «умисне доведення до банкрутства» є кримінально караним діянням, відповідальність за яке передбачено ст. 219 «Доведення до банкрутства» ККУ. Таким чином, законодавець оцінює «фіктивне банкрутство» та «приховування банкрутства» як діяння, що посягають на «громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління» (ст. 9 КУАП) [8], а «умисне доведення до банкрутства» як «суспільно небезпечне винне діяння» (ст. 11 ККУ) [9];

5) у всіх трьох випадках передбачено накладення штрафу, а при доведенні до банкрутства покарання супроводжується ще й «позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до трьох років». При цьому за досліджувані правопорушення мінімальний розмір штрафу – сімсот п'ятдесят неоподатковуваних мінімумів доходів громадян, а максимальний – чотири тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

Узагальнену характеристику досліджуваних правопорушень відображено у табл. 1.

Таблиця 1

Розмежування понять «фіктивне банкрутство», «приховування банкрутства», «умисне доведення до банкрутства»*

Критерії розмежування	Фіктивне банкрутство	Приховування банкрутства	Умисне доведення до банкрутства
Джерела нормативного регулювання	КУАП, ГКУ, Методичні рекомендації	КУАП, ГКУ, Методичні рекомендації	ККУ, ГКУ, Методичні рекомендації
Вид правопорушення	адміністративне	адміністративне	кримінальне
Об'єктивна сторона правопорушення	неправдива заява до суду щодо нездатності виконати свої зобов'язання при фактичній платоспроможності	приховування стійкої фінансової неспроможності шляхом подання недостовірних відомостей (Методичні рекомендації) або неподання до господарського суду у встановлений строк заяви про порушення справи про банкрутство юридичної особи у законодавчо передбачених випадках (КУАП)	вчинення дій, що призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності
Суб'єкт правопорушення	суб'єкт підприємництва (ГКУ); засновник (учасник) або службова особа суб'єкта господарської діяльності, а також громадянин – підприємець (Методичні рекомендації)	громадянин-засновник (учасник) або службова особа суб'єкта господарської діяльності (Методичні рекомендації)	громадянин-засновник (учасником) або службова особа суб'єкта господарської діяльності (Методичні рекомендації; ККУ)
Сторона, якій завдано шкоду	кредитор або держава (Методичні рекомендації)	підприємство-кредитор (Методичні рекомендації; КУАП)	держава чи кредитор (Методичні рекомендації; ККУ)
Санкція	штраф (від 750 до 2000 НМДГ)	штраф (від 2000 до 3000 НМДГ)	штраф (від 2000 до 4000 НМДГ) з позбавленням права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк до 3 років.

*Джерело: авторське узагальнення на основі [2; 8; 9; 13].

Отже, згідно з табл. 1, умисне вчинення дій, що призвели до стійкої фінансової неспроможності суб'єкта господарської діяльності, яке кваліфікується як доведення його до банкрутства, становить суспільну небезпеку та посягає на суспільні відносини у сфері господарської діяльності. За твердженням Д. Трута, А. Молчанова: «У сучасних українських реаліях питання доведення до банкрутства та відповідальних у ньому стоїть гостро як ніколи. Фінансові аналітики очікують, що в перспективі найближчих двох років кожні 195 із 200 українських справ про банкрутство завершуватимуться ліквідацією боржника із втратою кредиторами 50 – 70% від вартості їх вимог. Вже зараз практично кожна українська справа про банкрутство так чи інакше підпадає під одну чи кілька формальних ознак доведення до банкрутства» [18]. Такі ознаки спостерігаються, зокрема, у ситуації з ПрАТ «Івано-Франківський арматурний завод», яке є одним із провідних виробників різних видів трубопровідної арматури в Україні. Його продукцію використовують підприємства нафтогазової промисловості, хімічні, енергетичні та водопостачальні підприємства, затребувана вона й у роботі металургійної галузі. На підприємстві працює близько 250 осіб [6]. Однак впродовж останніх 2 років підприємство фактично припинило свою діяльність, незважаючи на укладені контракти на замовлення з чеськими, українськими підприємствами, Рівненською АЕС. З грудня 2020 р. припинилася виплата зарплати працівникам і заборгованість досягла 8 млн грн. Усунення керівництва від виконання обов'язків, відключення електропостачання, недопуск працівників до робочих місць спонукало робочий колектив звернутися до депутатів Івано-Франківської міської ради, які направили звернення до прем'єр-міністра Д. Шмигала та голови СБУ І. Баканова щодо критичної ситуації, яка склалася на ПрАТ «Івано-Франківський арматурний завод», та проведення «перевірки можливих спроб умисного знищення стратегічно важливого підприємства та створення умов для виплати заробітної плати та відновлення роботи підприємства» [4].

На практиці досить важко притягнути до кримінальної відповідальності за доведення до банкрутства. Складність такої категорії кримінальних проваджень полягає в наступному:

1) значна кількість компаній в Україні у складі засновників мають інших юридичних осіб, а також складну міжнародну структуру власності й управління, а суб'єктом кримінального правопорушення може бути тільки фізична осудна особа;

2) необхідність доведення правоохоронними органами умислу (доволі часто об'єктивно неможливо визначити обставини укладання правочину, які суперечать ринковим умовам, умисної бездіяльності службових осіб); причинно-наслідкового зв'язку між окремими діями (управлінськими рішеннями) та «стійкою фінансовою неспроможністю», яка, як відомо, може відбутися і в результаті дії несприятливих ринкових факторів, нестабільної ситуації в державі, недобросовісних дій з боку контрагентів, проте не завжди – виключним наслідком певних дій вищевказаних суб'єктів; корисливого мотиву (тобто що дійсно особа або треті особи отримали (мали отримати) особисту вигоду, чи пов'язані треті особи – вигодонабувачі із суб'єктом правопорушення); складність визначення шкоди в нібито фіктивних правочинах, де передбачено не виправдано тривалий строк виконання зобов'язань протилежною стороною; або укладення та виконання правочинів за відсутності «економічної доцільності»;

3) судова практика за цим питанням сформувалася таким чином, що перед вироком суду має бути постановою господарського суду про визнання суб'єкта господарської діяльності банкрутом. Проте не завжди мається на увазі комерційна компанія, оскільки відомий випадок, коли банкрутом було визнано неприбуткову організацію. У такому разі службову особу не було притягнуто до відповідальності за ст. 219 ККУ, тому що диспозиція такої норми передбачає доведення до банкрутства саме суб'єкта господарської діяльності [18].

Отже, вищезазначене дає змогу стверджувати про наявність значних труднощів у доказуванні факту умисного доведення до банкрутства суб'єкта господарської діяльності. Відтак, ми дослідили дані Єдиного державного реєстру судових рішень за цією категорією справ і встановлено, що впродовж періоду з 01.01.2012 р до 01.01.2022 р. не було винесено жодного вироку [5]. Це вказує на рідкісне застосування такої кримінально-правової норми на практиці. Таким чином, постає питання доцільності декриміналізації доведення до банкрутства і переведення цього правопорушення в адміністративно-правову та господарсько-правову площину. На наш погляд, це сприятиме удосконаленню кримінального законодавства та його «актуалізації»; оптимізації суддівської діяльності через уникнення тривалого кримінального судочинства, що потребує значних коштів, часу та засобів; дасть змогу розвантажити діяльність правоохоронних органів. Проте важливою умовою є забезпечення належної реакції на такі протиправні дії у сфері банкрутства, закріплення законодавцем відповідного складу адміністративного правопорушення та адміністративного стягнення.

Висновки. Отже, банкрутство, з одного боку, можна розглядати як природний процес очищення ринку від суб'єктів господарювання, які не здатні швидко адаптуватися до мінливих умов ринку та відповідати встановленим тенденціям, реагувати на виклики та загрози, нейтралізувати їх, а з іншого боку, у випадку вчинення неправомірних дій у сфері банкрутства, можна це розцінювати як загрозу економічній безпеці держави, регіону чи галузі, адже це порушує принципи добросовісної господарської практики, погіршує бізнес-клімат, підриває довіру інвесторів. У ході дослідження проаналізовано законодавчо визначені порушення вимог у сфері банкрутства: «фіктивне банкрутство», «приховування банкрутства», «умисне доведення до банкрутства», проведено розмежування за рядом критеріїв, що дало змогу дійти висновку про різну оцінку законодавцем їхньої шкоди суспільним інтересам і, відповідно, встановлення різних видів відповідальності: адміністративної (за фіктивне банкрутство та приховування банкрутства) і кримінальної (за доведення до банкрутства). Водночас обґрунтовано доцільність декриміналізації доведення до банкрутства з огляду на значні труднощі притягнення до кримінальної відповідальності та відсутність вироків за цією категорією справ впродовж останнього десятиліття, проте за умови забезпечення адекватної реакції на неправомірні дії такого характеру та встановлення відповідного складу адміністративного правопорушення та адміністративного стягнення.

Список використаних джерел

1. Банкрутство у листопаді: мережа магазинів «Пакко» не впоралась з боргами, а МВФ чекає від уряду повернення активів збанкрутілих банків. Банкрутство&Ліквідація в Україні. 07.12.2021. URL: <https://bankruptcy-ua.com/articles/18215> (дата звернення: 05.02.2022).
2. Господарський кодекс України від 16.01.2003. №436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>(дата звернення: 05.02.2022).
3. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991. №1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> (дата звернення: 06.02.2022).
4. Доводять до банкрутства арматурний завод: Франківська міськрада просить Шмигала і СБУ відреагувати. 24.12.2021. URL: <https://bankruptcy-ua.com/news/18343> (дата звернення: 05.02.2022).

5. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/> (дата звернення: 06.02.2022).
6. Івано-Франківський арматурний завод, ПрАТ. URL: <https://www.ua-region.com.ua/00218271> (дата звернення: 07.02.2022).
7. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018. № 2597-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> (дата звернення: 07.02.2022).
8. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984. №8073-X. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 07.02.2022).
9. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001. №2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 07.02.2022).
10. Кришевич О. В., Рошина І. О. Доведення до банкрутства: кримінально-правовий аспект та розмежування з шахрайством. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2015. № 1. С. 143–147.
11. Кудрявцева В. В., Бернацька Ж. П. Кодекс України з процедур банкрутства, як спроба антикорупційного реформування системи неплатоспроможності. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія : Юридичні науки. 2020. № 10. С. 38–43.
12. Марушев А. Д. Особливості визначення способів вчинення злочинів з доведення до банкрутства. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Право. 2016. Вип. 22. С. 166–169.
13. Методичні рекомендації щодо виявлення ознак неплатоспроможності підприємства та ознак дій з приховування банкрутства, фіктивного банкрутства чи доведення до банкрутства, затверджені Наказом Міністерства економіки України 19.01.2006 №14 (у редакції наказу Міністерства економіки України 26.10.2010 №1361). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text> (дата звернення: 09.02.2022).
14. Морковник Х. Гучні банкрутства 2020: які компанії вилетіли в трубу, які – вибралися з боргової ями. 16.12.2020. URL: <https://thepage.ua/ua/business/yaki-kompaniyi-viletily-v-trubu-yaki-vibralisya-z-borgovoyi-yami> (дата звернення: 09.02.2022).
15. Податковий кодекс України від 02.12.2012. №2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 09.02.2022).
16. Поляков Р. Б. Становлення конкурсного процесу (процедури банкрутства) та його розвиток у 1990-х роках в незалежній Україні. *Економіка та право*. 2020. № 3. С. 27–33.
17. Радзивілюк В. В., Поляков Р. Б. Проблеми застосування господарсько-процесуальних норм у процедурі банкрутства (неплатоспроможності). *Право України*. 2020. № 7. С. 147–158.
18. Трут Д., Молчанов А. Доведені до краю: проблеми відповідальності за доведення до банкрутства в українських реаліях. *Юрист&Закон*. 2017. № 42. URL: https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA010933 (дата звернення: 09.02.2022).
19. Черкашин С. В. Кримінально-правова характеристика доведення до банкрутства. *Право і суспільство*. 2016. № 1. С. 208–213.

References

1. Bankrutstvo u lystopadi: merezha mahazyniv «Pakko» ne vporalas z borhamy, a MVF chekaie vid uriadu povnennia aktyviv zbankrutilykh bankiv [Bankruptcy in November: the Pacco chain of stores has failed to cope with debt, and the IMF is waiting for the government to return the assets of bankrupt banks]. *Bankrutstvo & Likvidatsiia v Ukraini – Bankruptcy & Liquidation in Ukraine*. 07.12.2021. Retrieved from: <https://bankruptcy-ua.com/articles/18215> [in Ukrainian].
2. *Hospodarskyi kodeks Ukrainy vid 16.01.2003. №436-IV [Economic Code of Ukraine of January 16, 2003 №436-IV]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian].
3. *Hospodarskyi protsesualnyi kodeks Ukrainy vid 06.11.1991. №1798-XII. [Economic Procedural Code of Ukraine of November 6, 1991 №1798-XII]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12#Text> [in Ukrainian].
4. *Dovodiats do bankrutstva armaturnyi zavod: Frankivska miskrada prosyt Shmyhalia i SBU vidreahuvaty [The valve plant is being bankrupted: the Frankivsk City Council asks Shmygal and the SSU to react]*. 24.12.2021. Retrieved from <https://bankruptcy-ua.com/news/18343> [in Ukrainian].
5. *Yedynyi derzhavnyi reiestr sudovykh rishen [Unified state register of court decisions]*. Retrieved from <https://reyestr.court.gov.ua/> [in Ukrainian].

6. *Ivano-Frankivskiy armaturnyi zavod, PrAT [Ivano-Frankivsk Valve Plant, PJSC]*. Retrieved from <https://www.ua-region.com.ua/00218271> [in Ukrainian].
7. *Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva vid 18.10.2018. № 2597-VIII. [Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures dated 18.10.2018 № 2597-VIII]*. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text> [in Ukrainian].
8. *Kodeks Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia vid 07.12.1984. №8073-X [Code of Ukraine about Administrative Offenses of 07.12.1984 №8073-X]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> [in Ukrainian].
9. *Kryminalnyi kodeks Ukrainy vid 05.04.2001. №2341-III [Criminal Code of Ukraine of April 5, 2001 №2341-III]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian].
10. Kryshevych, O. V. & Roshchyna, I. O. (2015). Dovedennia do bankrutstva: kryminalno-pravovy aspekt ta rozmezhuвання z shakhraistvom [Bankruptcy: criminal law aspect and delimitation with fraud]. *Yurydychnyi visnyk. Povitriane i kosmichne pravo – Legal Bulletin. Air and space law, 1*, 143-147. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npnau_2015_1_29 [in Ukrainian].
11. Kudriavtseva, V. V. & Bernatska, Zh. P. (2020). Kodeks Ukrainy z protsedur bankrutstva, yak sproba antykoruptsiinoho reformuvannia systemy neplatospromozhnosti [Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures, as an attempt to anti-corruption reform of the insolvency system]. *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal «Internauka». Serii : Yurydychni nauky – International scientific journal «Internauka». Series: Legal Sciences, 10*, 38-43. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnjui_2020_10_7 [in Ukrainian].
12. Marushev, A. D. (2016). Osoblyvosti vyznachennia sposobiv vchynennia zlochyniv z dovedennia do bankrutstva [Features of determining the methods of committing crimes of bankruptcy]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnogo universytetu imeni V. N. Karazina. Serii: Pravo – Bulletin of Karazin Kharkiv National University. Series: Law, 22*, 166-169. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhIPR_2016_22_43 [in Ukrainian].
13. *Metodychni rekomendatsii shchodo vyiavlennia oznak neplatospromozhnosti pidpriemstva ta oznak dii z prykhovuvannia bankrutstva, fiktivnogo bankrutstva chy dovedennia do bankrutstva, zatverdzeni Nakazom Ministerstva ekonomiky Ukrainy 19.01.2006 №14 (u redaktsii nakazu Ministerstva ekonomiky Ukrainy 26.10.2010 №1361) [Methodical recommendations on identifying signs of insolvency of the enterprise and signs of actions to conceal bankruptcy, fictitious bankruptcy or bringing to bankruptcy, approved by the Order of the Ministry of Economy of Ukraine 19.01.2006 №14 (as amended by the order of the Ministry of Economy of Ukraine 26.10.2010 361361)]*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0014665-06#Text> [in Ukrainian].
14. Morkovnyk, Kh. (2020). Huchni bankrutstva 2020: yaki kompanii vyletily v trubu, yaki – vybralysia z borhovoi yamy [Loud bankruptcies 2020: which companies flew into the pipe, which got out of debt]. 16.12.2020. Retrieved from <https://thepage.ua/ua/business/yaki-kompaniyi-viletily-v-trubu-yaki-vibralisya-z-borhovoyiyami> [in Ukrainian].
15. *Podatkovi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine] vid 02.12.2012. №2755-VI*. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian].
16. Poliakov, R. B. (2020). Stanovlennia konkursnogo protsesu (protsedury bankrutstva) ta yoho rozvytok u 1990-kh rokakh v nezalezhnii Ukraini [Formation of the bankruptcy process (bankruptcy proceedings) and its development in the 1990s in independent Ukraine]. *Ekonomika ta pravo – Economics and law, 3*, 27-33. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/ecpr_2020_3_5 [in Ukrainian].
17. Radzyviliuk, V. V. & Poliakov, R. B. (2020). Problemy zastosuvannia hospodarsko-protseualnykh norm u protseduri bankrutstva (neplatospromozhnosti). *Pravo Ukrainy – Law of Ukraine, 7*, 147-158 [in Ukrainian].
18. Trut, D. & Molchanov, A. (2017). Dovedeni do kraiu: problemy vidpovidalnosti za dovedennia do bankrutstva v ukraïnskykh realiakh [Criminal-legal characteristics of bankruptcy]. *Yuryst & Zakon – Lawyer & Law*. Retrieved from https://uz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/EA010933 [in Ukrainian].
19. Cherkashyn, S. V. (2016). Kryminalno-pravova kharakterystyka dovedennia do bankrutstva [Criminal-legal characteristics of bankruptcy]. *Pravo i suspilstvo – Law and society, 1*, 208-213. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2016_1_38 [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 17.02.2022.